

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 5. Utrùm revelatio & veracitas divina, ut sint objectum formale fidei
divinæ, debeant esse obscuræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Dices. Non potest voluntas efficaciter imperare intellectui, ut immediatè assentiatur huic objecto, Astra sunt paria, etiam assensu opinativo tantum; quia non magis apparet esse paria, quam imparia. Ergo multò minùs potest efficaciter imperare intellectui, ut immediatè assentiatur certò huic propositioni. Prima veritas revelavit Deum esse trinum: cum de se non magis appareat vera, quam falsa. *Resp.* nego conseq. Disparitas est, quia nulla sunt motiva probabilitatis, quibus intellectus disponatur ad assentiendum opinativè ex imperio voluntatis huic objecto, Astra sunt paria. At dantur motiva credibilitatis, quibus intellectus disponi potest ad assentiendum etiam immediatè ex imperio voluntatis huic propositioni, Prima veritas revelavit Deum esse trinum, & quidem assensu super omnia firmo, propter dignitatem auctoritatis divinæ.

Obj. 2. Revelatio divina non potest esse ratio assentiendi veritati revelatæ, nisi sit notior veritate revelata. Atqui non est notior veritate revelata, nisi ut circumvestita motivis credibilitatis, & credita propter illa. Ergo non est ratio assentiendi veritati revelatæ, nisi ut credita propter motiva credibilitatis, quæ proinde sunt in objecto formali fidei divinæ, tanquam ratio assentiendi revelationi divinæ.

Resp. 1. neg. maj. Nam ut revelatio divina sit in fide divina ratio assentiendi veritati revelatæ, satis est, quòd sit immediatius & per se credita: intellectus enim in fide divina non attendit ad evidentiam, sed ad solam infallibilitatem motivi, quæ summa est, neque fide divina assentitur rei revelatæ propter aliquam evidentiam revelationis, sed propter necessariam connexionem, quam habet revelatio cum veritate revelata; quamvis secundum se non sit minùs obscura.

Resp. 2. dist. maj. Revelatio divina non potest esse ratio assentiendi veritati revelatæ, nisi sit ipsa veritate revelata notior per actum fidei divinæ, quo res revelata propter revelationem creditur, N. maj. Nisi sit ipsa veritate revelata notior per iudicium prævium de credibilitate, quo intellectus disponitur ad credendam veritatem revelatam propter revelationem creditam propter se, C. maj. Sic autem revelatio credita fidei divinæ, & propter quam creditur veritas revelata, notior est, quam ipsa res revelata: nam directius, & immediatius afficitur à motivis credibilitatis: motiva enim credibilitatis per se primò tendunt ad suadendam existentiam veritatis & revelationis divinæ, & obligationem utramque ita credendi, ut propter illas objectum revelatum credatur cum firmitate appetitivè summa.

Dices. Omnis actus intellectus terminatur intrinsecè ad aliquam evidentiam. Ergo, &c. *Resp.* ant. verum esse de omni actu naturali, evidenti, & necessario, ad quem intellectus ab objecto determinatur; falsum verò de actu supernaturali & obscuro, ad quem intellectus determinatur à pia motione voluntatis: talis enim actus non terminatur, nisi extrinsecè, ad evidentiam, quæ est objectum actus pravii, quo intellectus, antequam credat, evidenter & necessario iudicat credibilitatem veritatis & revelationis divinæ, & honestatem ac obligationem credendi propter illas veritatem revelatam: iudicando autem, sufficienter disponitur ad obsequendum imperio voluntatis, atque cum auxilio gratiæ adharendum primæ veritati revelanti propter se ipsam, quantumvis per se obscuram, & propter ipsam objecto revelato.

Obj. 3. Illud est in objecto formali fidei divinæ, in quod fides divina resolvitur ultimò. Atqui fides divina resolvitur ultimò in motiva credibilitatis: nam querenti, quare credo Deum esse trinum, respondeo, quia credo Deum esse summè veracem, & hoc revelasse; ulterius verò querenti, quare credo Deum esse summè veracem, & revelasse, respondeo, quia utrumque mihi evidenter apparet credibile per motiva credibilitatis. Ergo, &c.

Resp. dist. maj. Illud est in objecto formali fidei divinæ, in quod fides divina ultimò resolvitur intrinse-

cè, C. maj. Extrinsecè tantum, N. maj. Fides autem divina non resolvitur nisi extrinsecè in motiva credibilitatis; & cum querenti, quare credo Deum esse veracem, & revelasse mysterium trinitatis, respondeo me credere, quia utrumque apparet mihi credibile per motiva credibilitatis, non assero rationem formalem, propter quam assentior in actu fidei veritati & revelationi; hæc enim ratio est revelatio ipsa, ut reflexa supra se ipsam, & veracitatem virtualiter; sed assero conditionem sufficienter applicantem intellectui existentiam veritatis & revelationis divinæ ad hoc, ut ex pia motione voluntatis intellectus per fidem divinam assensu super omnia firmo credat mysterium Trinitatis, propter veracitatem & revelationem divinam; veracitatem verò & revelationem propter ipsam revelationem, ut est virtualis & implicita sui ipsius & veracitatis revelatio, ibi sistendo.

Ex dictis hætenus clarum est objectum formale fidei divinæ adequatè consistere in revelatione & veracitate divina, quod complexum à Scholasticis modò prima veritas revelans, modò revelatio primæ veritatis nominatur. Unde fides divina est actus, quo assensu super omnia certo ex pia & libera motione voluntatis assentimur alicui objecto revelato propter primam veritatem revelantem, propter revelationem primæ veritatis, propter revelationem & veracitatem divinam creditas propter ipsam revelationem præcisè. Qui actus supponit plures alios, nempe perceptionem motivorum credibilitatis, motivorum illorum maturam considerationem, prudens & firmum iudicium de honestate & obligatione credendi, cuius iudicii objectum formale sunt motiva credibilitatis existentiam revelationis credibiliter saltem suadentia, & piam credulitatem, seu piam & liberam motionem voluntatis efficaciter applicantis intellectum ad credendum super omnia veritatem revelatam propter revelationem & veracitatem divinam, & revelationem ac veracitatem divinam propter ipsam revelationem.

ARTICULUS V.

Utrum revelatio & veritas divina, ut sint objectum formale fidei divinæ, debeant esse obscura.

RESPONSIO I.

UT revelatio & veritas divina sint objectum formale fidei divinæ, requiritur & sufficit, ut obscure tantum ostendant rem revelatam.

Prob. 1. pars. Nempe quòd requiratur, &c. Si prima veritas revelans, non obscure, sed evidenter ostenderet veritatem revelatam, moveret ad actum evidentem & necessarium, quo intellectus evidenter & necessario assentiretur veritati revelatæ. Atqui talis actus non esset fides divina. Ergo si prima veritas revelans, non obscure, sed evidenter ostenderet veritatem revelatam, non moveret ad actum fidei divinæ, sed ad alium actum à fide divina distinctum, & specificè diversum, & consequenter non esset objectum formale fidei divinæ, sed alterius actus, ab ea distincti, & specificè diversi. Major non habet difficultatem: nam intellectus evidenter & necessario assentitur omni veritati evidenti, sive per se, sive per aliud, quocumque connexa est, sit evidens.

Prob. min. Nam actus fidei divinæ est inevidens, non solum permixtivè, sed etiam positivè & exigitive, hoc est, non solum non postulat ex suis intrinsecis esse evidens, sed è contra essentialiter exigit esse obscurus, & non cognoscere evidenter rem revelatam; ut ostenditur, 1. ex Scriptura. Apostolus enim fidem divinam describens, dicit illam esse *argumentum non apparentium*, hoc est, actum, quo veritates revelatæ certò quidem, sed obscure cognoscuntur. Unde 1. Cor. c. 13. ait, ea quæ per fidem divinam creduntur, per illam non videri, nisi in enigmate: *Videmus, inquit, nunc per speculum & in enigmate: tunc autem facie ad faciem.*

2. Ex

2. Ex Patribus. Nam v. gr. S. Augustinus tract. 40. in Joan. sic habet: *Quid est fides, nisi credere quod non vides?*

3. Ex communi Theologorum & Philosophorum consensu: nam unanimiter constituunt fidem divinam in medio quodam gradu inter scientiam, quæ est clara rei cognitio; & opinionem, quæ est assensus formidolosus; docentque fidem divinam superari ab actu scientiæ per evidentiam, & superare per certitudinem actum opinionis.

Quod si actus fidei divinæ est essentialiter invidens, est essentialiter liber, & subiectus libero voluntatis imperio: intellectus enim ad assensum obsecutum, præsertim certum, & super omnia certum, qualis est fides divina, non potest determinari nisi à voluntate præventa, excitata & adjuva per interiorum gratiam. Hinc illud S. Augustini tract. 26. in Joan. *Multa potest facere homo non volens, credere non potest nisi volens.* Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Nempe quod sufficiat, &c. Nam quoties intellectus assentiatur veritati revelatæ propter veracitatem & revelationem obscure tantum illam ostendentes, & quidem assensu illarum infallibilitati proportionato, toties elicitur actum fidei divinæ: actus enim, quem elicitur, habebit omnia ad fidem divinam requisita. Nam 1. erit actus obscurus: actus enim ille obscurus est, qui nititur objecto formali, obscure tantum ostendenti objectum materiale; sicut actus ille evidens est, qui nititur objecto formali, à quo objectum materiale evidenter ostenditur.

2. Erit actus positivè liber: nam elicitur ex positivo imperio voluntatis determinantis intellectum ad assentiendum. Et verò non assentiatur intellectus objecto materiali, nisi determinetur vel ab objecto formali, vel à voluntate ipsum positivè applicante ad assentiendum. At hic non determinabitur ab objecto formali, quia non potest determinari ab objecto formali, obscure tantum ostendente veritatem objecti materialis. Ergo determinabitur à voluntate ipsum positivè applicante ad assentiendum.

3. Erit actus super omnia firmus: habebit enim, ut supponitur, firmitatem proportionatam infallibilitati primæ veritatis revelantis. 4. Habebit pro motivo intrinseco & adequato testimonium divinum, sive primam veritatem revelantem. 5. Erit actus pius & honestus: nam elicitur ab homine ex affectu sincero & appetitativè summo se submittendi authoritati divinæ: non enim potest homo adherere super omnia objecto revelato, præcisè propter veracitatem & revelationem divinam, obscure tantum veritatem ejus ostendenti, nisi ex affectu se submittendi authoritati divinæ sincero & appetitativè summo. 6. Erit actus meritorius & supernaturalis: actus enim ille meritorius & supernaturalis est, quo ab homine exhibetur libère Deo supremus cultus intellectualis.

RESPONSIO II.

Veracitas & revelatio simpliciter evidentes secundum se & immediatè, non possunt esse objectum formale fidei divinæ.

Prob. Ex Resp. 1. Ut revelatio & veracitas divina sint objectum formale fidei divinæ, debent obscure tantum ostendere veritatem rei revelatæ. Atqui si essent ambæ simpliciter evidentes immediatè & secundum se, non obscure, sed evidenter ostenderent veritatem rei revelatæ. Ergo tunc nec essent, nec possent esse objectum formale fidei divinæ. Et verò tunc nunquam movere possent intellectum, mediante libera voluntatis applicatione, ad assensum obscurum, qualis est essentialiter assensus fidei divinæ; sed per immediatam suam evidentiam semper intellectum raperent, & determinarent ad assensum evidentem ac necessarium, proindeque à fide divina specificè diversum. Ad hoc itaque ut revelatio & veracitas divina possint esse objectum formale fidei divinæ, requiritur ut neutra sit, vel saltem ut alterutra non sit evidens simpliciter secundum se & immediatè,

Simonnet Theol. Tom. II.

seu, quod idem est, ut utraque, vel saltem alterutra sit immediatè & secundum se obscura.

Obj. 1. Revelatio & veracitas divina sunt extrinsecæ veritati revelatæ. Ergo non ostenderent evidenter veritatem revelatam, etiam si essent in se & immediatè evidentes simpliciter. Probabis consequ. Nam nullum medium extrinsecum potest evidenter ostendere veritatem objecti, quantumvis supponatur in se & immediatè evidens, & evidenter cum veritate objecti connexum. Resp. neg. consequ. & ejus probationem, quæ si vera esset, neque causa per effectum; neque effectus per causam demonstrari posset: effectus enim causæ suæ extrinsecus, & vicissim causa effectui suo extrinseca est; & ita impossibilis esset omnis demonstratio sive à priori, sive à posteriori; quod est absurdum.

Obj. 2. Fidei divinæ solum repugnat veritatem revelatam cognoscere evidenter in se ipsa. Ergo non illi repugnat eam cognoscere evidenter in alio, nempe in revelatione & veracitate divina immediatè & in se evidentibus. Resp. neg. ant. Nam fidei divinæ repugnat esse actum evidentem & necessarium. Esset autem actus evidens & necessarius, si veritatem revelatam evidenter cognosceret; quamvis illam non in se ipsa, sed in alio evidenti, evidenter cum illa connexo, cognosceret; ut patet ex actu, quo causa per effectum, vel effectus per causam demonstrativè cognoscitur.

Obj. 3. De fidei humanæ essentia solum est, ut nitatur autoritate hominis loquentis. Ergo pariter de essentia fidei divinæ solum est, ut nitatur autoritate Dei loquentis. Item fides humana potest esse actus evidens & necessarius. Ergo & fides divina. Resp. ad 1. Permisso antecedente nego consequ. Disparitas est, quia per fidem divinam non intelligitur qualiscumque assensus rei revelatæ datus propter autoritatem Dei loquentis; sed assensus, quo fidelis propter autoritatem Dei loquentis adheret veritati revelatæ, ex pio & libero affectu se submittendi authoritati divinæ. Unde de essentia fidei divinæ est, ut sit actus obscurus & positivè liber, & consequenter ut nitatur authoritati Dei loquentis saltem secundum se & immediatè aliquatenus obscura, hoc est, saltem secundum se & immediatè obscura vel ratione revelationis, vel ratione veracitatis, vel ratione utriusque.

Resp. ad 2. neg. ant. Nam nunquam objectum formale fidei humanæ evidens esse potest secundum se totum: quantumvis enim locutio hominis sit in se & immediatè evidens, semper ejus veracitas obscura est; nam nunquam potest evidens esse hominem loquentem nec falli, nec fallere velle; cum in omni homine sapientia & bonitas sint defectibiles. Unde fides humana est essentialiter assensus obscurus & formidolosus, aut saltem cum formidine composibilis; cum nitatur motivo obscuro & fallibili.

RESPONSIO III.

Revelatio & veracitas inevidentes in se, quamvis simpliciter evidentes sint in motivis credibilitatis evidentia magna morali, possunt esse objectum formale fidei divinæ.

Prob. Nam 1. S. Thomas hic q. 5. art. 2. in O. sic ait: *Si aliquis propheta prænnunciaret in sermone Domini aliquid futurum, & adhiberet signum, mortuum suscitando, & hoc signo convinceretur intellectus videns, ut cognosceret manifestè hoc dici à Deo, qui non mentitur.* Ex quibus verbis sic argumentor. Si quis videret mortuum suscitari in confirmationem alicujus revelationis divinæ, haberet saltem evidentiam magnam moralem, hanc revelationem esse à Deo summè veraci. At posset adhuc & teneretur credere fide divina: alioquin Judæi videntes Christum mortuos suscitantem, ut probaret se esse Messiam, non debuerunt, nec potuerunt credere ipsum esse Messiam: quod est absurdum.

2. Apostoli, qui cum Christo pluribus annis ver-

sati sunt, potuerunt & debuerunt credere fide divina mysterium incarnationis, etiam post Christi in cœlos assumptionem; & tamen circa huius mysterii revelationem habuerunt evidentiam simplicem saltem magnam moralem: talem enim evidentiam non potuerunt non habere, qui Christum in omnibus, ut hominem Deum decebat, se gerentem tandiu experti fuerant, qui eum tot & tanta miracula patrantem, morbos innumeros sanantem, calcantem maria, tempestates sedantem, expellentem demones, mortuos suscitantem, redivivum è mortuis, in cœlos ascendentem suis oculis viderant; adde quod ipsum sola nominis illius invocatione morbos quoslibet sanabant, suscitabant mortuos, aliaque plurima prodigia operabantur. Hanc evidentiam expressit Joannes Apostolus epistol. 1. cap. 1. his verbis: *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contræxerunt, de verbo vita. Et vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annunciamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem & apparuit nobis, &c.*

3. Evidens fuit evidentia magna morali Apostolo Paulo, quod raptus fuerit usque ad tertium cœlum; B. Virgini, quod non naturali, sed miraculosa Dei opera conceperit; Lazaro, quod mortuus, & à mortuis revocatus fuerit. Ergo fuerunt illis evidentes evidentia magna morali revelationes divinæ, quæ prodigiis illis confirmabantur. Atqui nihilominus poterant & debebant credere fide divina revelationes illas, & propter revelationes illas, veritates revelatas. Ergo, &c.

Ratio à priori est, quia quandiu revelatio & veritas divina sunt in se inevidentes, nec sunt evidentes, nisi in alio, tandiu secundum se obscure tantum ostendunt veritatem rei revelatæ. Ergo tandiu secundum se apæ sunt, mediante imperio voluntatis, movere intellectum ad assensum obscurum veritatis revelatæ super omnia firmum. Et verò quidni sub simplici evidentia illa magna morali, quam supponuntur habere revelatio & veritas divina per motiva credibilitatis, quidni, inquam, possit homo vel Angelus, ex generali, plena & absoluta voluntate se submittere auctoritati divinæ, assentiri assensu appetitativè summo veritati revelatæ præcisè propter revelationem & veritatem divinam; ita ut motivum intrinsecum & adequatum assensus sint revelatio & veritas per se creditæ, quamvis per se non magis apparentes esse, quam non esse, & ita per se & secundum se omnino obscure: Ergo, &c.

Dices 1. Exempla ad probationem assertionis allata, non sunt ad rem: nam esto v. gr. quod Apostoli evidenter cognoverint evidentiam magna morali revelationem mysterii incarnationis: at non cognoverunt veritatem divinam nisi obscure, seu non cognoverunt veritatem divinam evidenter evidentia simplici, sed solum evidentia credibilitatis. Unde mirum non est quod credere potuerint fide divina mysterium incarnationis propter revelationem divinam, cujus necessariam connexionem cum veritate mysterii revelati non nisi obscure cognoscebant.

Resp. Apostolos, hoc ipso quod habuerunt evidentiam simplicem magnam moralem revelationis, habuisse etiam veritatis divinæ. Nam hoc ipso, quod illis simpliciter evidens fuit evidentia magna morali Deum esse locutum, simpliciter quoque evidens illis fuit evidentia magna morali, primam veritatem locutam esse: cum ratio primæ veritatis reluceat in idea Dei.

Præterea, cum motiva credibilitatis sint opera miraculosa & supernaturalia; per se tendunt ad ostendendam revelationem divinam, ut testificationem entis supremi, & totius naturæ dominantis, & consequenter ut testificationem entis, summam in testificando auctoritatem habentis. Unde si habent evidentiam familiarem, cum simplici evidentia manifestant revelationem divinam, ut testificationem entis habentis summam in testificando auctoritatem, pro-

indeque evidenter ostendunt non solum revelationem, sed etiam veritatem divinam.

Dices 2. Revelatio & veritas divina simpliciter evidentes per motiva credibilitatis evidentia magna morali, determinarent ad assensum evidentem & necessarium veritatis revelatæ. *Resp.* Si determinarent, at saltem non determinarent, nisi ad assensum proportionatum evidentie motivorum, & consequenter non determinarent, nisi ad assensum inferiorem assensu appetitativè summo; & ita adhuc relinqueretur locus assensui obscuro, sed appetitativè summo, quo intellectus ex imperio voluntatis adherere posset veritati revelatæ præcisè propter revelationem & veritatem divinam.

RESPONSIO IV.

A fortiori revelatio & veritas divina inevidentes in se, & solum evidenter credibiles per motiva credibilitatis, possunt esse objectum formale fidei divinæ.

Prob. Simplex enim evidentia major est evidentia credibilitatis; nam evidentia simplex evidenter ostendit existentiam rei: evidentia verò credibilitatis solum ostendit evidenter existentiam rei esse dignam fide firma, seu solum ostendit evidenter non posse nisi imprudenter & temerè negari existentiam rei. Ergo si revelatio & veritas divina inevidentes in se, possunt esse objectum formale fidei divinæ, etiam si habeant evidentiam simplicem à motivis credibilitatis, à fortiori possunt, si à motivis illis habeant tantum evidentiam credibilitatis.

ARTICULUS VI.

Utrum revelatio & veritas divina, ut sint objectum formale fidei divinæ, debeant saltem esse evidenter credibiles.

Nota 1. Credibile dicitur hic, quod est dignum fide firma, sive id, quod non potest nisi imprudenter & temerè negari, aut in dubium revocari. Unde evidenter credibile dicitur hic quod evidenter apparet dignum fide firma, sive id quod evidenter apparet, non posse nisi imprudenter & temerè negari, vel in dubium revocari. Sensus igitur questionis est, utrum ad hoc, ut revelatio & veritas divina sint objectum formale fidei divinæ, requiratur ut saltem evidenter appareat per motiva credibilitatis, illas non posse nisi imprudenter negari, vel in dubium revocari.

Nota 2. Objectum formale non movet, nisi cognitum: objectum enim formale dicitur id, quod cognitum, & quæ cognitum movet nos ad assentiendum vel dissentendum. Unde ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati, debet esse saltem prius natura cognitum, quam cognoscatur illa veritas; & ita ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati assensu firmo, debet esse saltem prius natura cognitum actu firmo; proindeque ut aliquid per modum objecti formalis moveat nos ad assentiendum alicui veritati assensu appetitativè firmissimo, debet esse saltem prius natura cognitum actu appetitativè firmissimo.

Nota 3. Fides divina est essentialiter actus certus, & consequenter est essentialiter actus prudens: nam certitudo actus duo dicit, nempe prudentiam & firmitatem, & firmitas sine prudentia non est certitudo, sed pertinacia. Unde nihil potest credi fide divina, nisi prudenter credi possit, & ita quoties homo credit aliquid fide divina, credit prudenter; & quoties credit imprudenter, toties credit alio actu, quæ fidei divinæ. Præterea, cum fides divina sit essentialiter actus prudens & firmus, non quavis firmitate, sed firmitate appetitativè summa, nam fides divina est actus prudens & firmus firmitate proportionata auctoritati Dei loquentis, quæ summa est; nihil potest credi fide divina, nisi possit prudenter credi